

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 301/2016-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, advokátska kancelária, Kutlíkova 17, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 200 € (slovom dvetisícdvesto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Stanislava Jakubčíka, advokátska kancelária, Kutlíkova 17, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 301/2016-11 z 11. mája 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii navrhovateľa, „o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti“ dochádza k zbytočným priet'ahom. Poukázal na to, že „Návrh na určenie neplatnosti notárskeho osvedčenia o dedičstve a určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bola na Okresný súd Piešťany doručená dňa 20.03.2000, pričom vec bola

vedená pod sp. zn. 4C/55/2000. Z hľadiska miestnej príslušnosti v konaní došlo dňa 01.01.2005 k zrušeniu Okresného súdu Piešťany a vec bola postúpená na Okresný súd Trnava, na ktorom bola vedená pod sp. zn. PN- 4C/55/2000. Následne po opätovnom zriadení, resp. obnovení Okresného súdu Piešťany bola vec vrátená na Okresný súd Piešťany a konaniu bola pridelená spisová značka 4C/86/2008. V priebehu súdneho konania navrhovateľ vykonal zmenu návrhu na začatie konania a po pripustení zmeny návrhu na začatie konania sa navrhovateľ v súčasnej dobe domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.“.

Sťažovateľ konštatoval, že odo dňa začatia konania uplynulo už viac ako 16 rokov, konanie nebolo ukončené meritórnym rozhodnutím, nejde o právne zložitú vec, okruh účastníkov konania je úplný a v rámci dokazovania boli vykonané všetky navrhnuté dôkazy. Sťažovateľ poukázal aj na to, že predsedníčka okresného súdu na základe jeho sťažnosti na prieťahy v konaní konštatovala opodstatnenosť sťažnosti a za vzniknuté prieťahy sa sťažovateľovi ospravedlnila. Sťažovateľ upozornil tiež na postupné úmrtia jednotlivých účastníkov konania z dôvodu ich vyššieho veku, ktorých na strane odporcu ku dňu podania sťažnosti vystupuje celkovo 35. Uviedol, že *„V dôsledku uvedených skutočností bol sťažovateľ opakovane nútený podávať návrh na pripustenie zmeny žalobného návrhu a tým pádom dochádza k dodatočnému predlžovaniu súdneho konania. S tým súvisiacim prerušovaním súdneho konania sa zároveň zvyšuje pravdepodobnosť úmrtia ďalších účastníkov konania, a to tak na strane odporcu ako aj na strane navrhovateľa...“.*

Konanie pred Okresným súdom Piešťany sa na jednej strane síce týka fakticky zložitej veci, avšak jej skutková zložitnosť vyplýva z veľkého počtu účastníkov konania na strane odporcu, ktorý je zapríčinený výlučne prieťahmi zo strany Okresného súdu Piešťany, ktoré viedli k postupnému neúmernému narastaniu počtu účastníkov konania na strane odporcu...“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr 379/16 z 23. júna 2016 doručeným ústavnému súdu 4. júla 2016 vyjadrila k sťažnosti predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu a k obsahu sťažnosti konštatovala:

„Pôvodne sa navrhovateľ domáhal určenia neplatnosti notárskeho osvedčenia o určení vlastníckeho práva odporcu v 1. rade. Po viacerých zmenách návrhu, naposledy súd dňa 25.9.2014 pripustil zmenu návrhu tak, že jedenástimi výrokmi sa má určiť, ktoré nehnuteľnosti patria do dedičstva po 11 rôznych poručiteľoch a jedným výrokom má určiť podielové spoluvlastníctvo nehnuteľnosti vo vzťahu k 36 osobám.

Skutková a právna zložitosť sporu spočíva v tom, že aktuálne je na strane odporcov 35 osôb a predmetom konania je 12 rôznych výrokov...

Prekážky v postupe konania podľa § 107 a nasl. O.s.p. predstavujú skutočnosti, že viacero odporcov zomrelo a konanie z toho dôvodu bolo viac krát prerušené do právoplatného skončenia dedičského konania, nakoľko bez prejednávania dedičstva nebolo možné vo veci týkajúcej sa nehnuteľností pokračovať.

Dlhšie obdobia medzi jednotlivými úkonmi sú potom objektívne podmienené množstvom vecí v senáte sudcu, ktorý má aktuálne 1.250 vecí v pojednávacej agende, ktoré množstvo mu objektívne neumožňuje konať vo všetkých pridelených veciach plynulo a bez prieťahov.

Na záver si dovoľujem poukázať na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu tunajšieho súdu väčším počtom sudcov, ktoré vedenie súdu či konajúci sudca nemôžu ovplyvniť nástrojmi, ktorými by sami disponovali na vyriešenie tzv. objektívnych okolností prieťahov v konaní. Táto skutočnosť bola zohľadnená i schválenou novelou zákona o sídlach a obvodoch súdov, kde s účinnosťou od 1.5.2013 bol z obvodu tunajšieho súdu odčlenený územný obvod okresu Hlohovec, čo len z časti prispelo k zníženiu nápadu nových vecí, avšak tunajší súd naďalej dokončuje aj všetky veci prevzaté z Okresného súdu Trnava od roku 1997 patriace k územnému obvodu okresu Hlohovec.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20.03.2014, kde disciplinárny senát uznal pri hodnotení prieťahov

v konaniach z hľadiska porušenia povinností sudcu a jeho prípadného disciplinárneho previnenia, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažovaný a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“

Predsedička okresného súdu zároveň vo vyjadrení vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľa. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 9. augusta 2016 okrem iného uviedol:

„Nadalej v tejto právnej veci zotrávame a v plnom rozsahu sa pridriavame podanej ústavnej sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky dňa 27.04.2016. Máme za to, že v dôsledku neúmerneho a neprimeraného predlžovania prebiehajúceho súdneho konania zo strany Okresného súdu Piešťany dochádza žiaľ k postupnému umieraniu účastníkov konania na strane odporcov z dôvodu ich vyššieho veku, ktorý má v súčasnej dobe už aj samotný sťažovateľ narodený v roku 1940. Pritom vec mohla a podľa názoru sťažovateľa aj mala byť meritórne rozhodnutá už po 05.10.2015, kedy navrhovateľ odstránil vady návrhu a odpadli tak akékoľvek zákonné alebo faktické prekážky na to, aby Okresný súd vo veci konal a rozhodol. Zároveň sa však domnievame, že v prípade ak podľa názoru vo veci konajúceho zákonného sudcu petit návrhu nadalej obsahoval matematickú nepresnosť, nie je to dôvod na odloženie vydania meritórneho rozhodnutia, ale je povinnosťou súdu vydať rozhodnutie vo veci samej, bez ohľadu na ďalšiu súčinnosť strán, a to aj v prípade ak by musel súd rozhodnúť prípadným zamietnutím podaného návrhu. V opačnom prípade dochádza zo strany Okresného súdu Piešťany k odopretiu spravodlivosti vo vzťahu k sťažovateľovi a k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.“

Aj z prehľadu úkonov uvedených vo vyjadrení Okresného súdu Piešťany je zrejmé, že v období od 05.10.2015 do 25.02.2016 Okresný súd Piešťany vo veci nevykonával žiaden úkon, pričom celá vec s ohľadom na právny stav mohla byť meritórne rozhodnutá. Vďaka uvedenej nečinnosti Okresného súdu Piešťany vo vymedzenom období došlo opäť k úmrtiu jedného z účastníkov konania, a to konkrétne odporkyni v 3. rade, v dôsledku čoho Okresný súd Piešťany opätovne pristúpil k prerušeniu konania do právoplatného skončenia dedičského konania po odporkyni v 3. rade. Máme za to, že ak by v období po 05.10.2015 došlo k vydaniu meritórneho rozhodnutia Okresného súdu Piešťany v tejto právnej veci, zabránilo by sa tak k ďalšiemu nadbytočnému a neprimeranému predlžovaniu súdneho konania.

Nestotožňujeme sa s názorom Okresného súdu Piešťany, že sudca objektívne nemôže konať vo všetkých pridelených veciach plynulo pre početnosť právnych vecí v pojednávacej agende, a v tomto smere opäť pripomíname priebeh doterajších pojednávaní v tejto právnej veci, keď zákonný sudca bez otvorenia pojednávania a začatia protokolácie najskôr takmer 2 hodiny vedie diskusiu s prítomnými a až následných niekoľko posledných minút zákonný sudca otvorí pojednávanie a snaží sa nájsť zámienku na odročenie veci. Obdobne tomu tak bolo aj na skôr zmieňovanom pojednávaní dňa 12.12.2014 keď zákonný sudca rozhodol o odročení na neurčito za účelom opätovného doručovania uznesenia o pripustení zmeny petitu odporcom, ktorí sú v konaní zastúpení splnomocnencom [REDACTED], tak ako sme uviedli v podanej ústavnej sťažnosti.“

Právny zástupca sťažovateľa zároveň v stanovisku vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6, § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktoré patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti súdov. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že faktická zložitosť veci v konaní pred okresným súdom vyplýva z veľkého počtu účastníkov na strane odporcov a aj z rozsiahlosti petitu (12 výrokov), čo nepochybne prispelo k predĺženiu konania.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného

práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd zistil jednu okolnosť, ktorú zohľadnil na ťarchu účastníkov konania pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. V súvislosti s tým ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že okresný súd výzvou zo 7. februára 2001 vyzval sťažovateľa na zaslanie ocenenia spornej parcely a na doplnenie označenia odporcov v lehote 10 dní. Uvedená výzva bola sťažovateľovi doručená 6. marca 2001, avšak sťažovateľ na ňu reagoval až na základe urgencye okresného súdu z 1. augusta 2001, a to písomným podaním doručeným okresnému súdu 14. augusta 2001. Sťažovateľ v tomto prípade reagoval na výzvu súdu oneskorene, pričom jeho nečinnosť trvala takmer 5 mesiacov. Ústavný súd však konštatuje, že uvedená nečinnosť účastníka z hľadiska posudzovania vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní je takmer zanedbateľná v porovnaní s rozsahom a počtom úsekov nečinnosti súdu popísaných v nasledujúcom bode.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a zistil, že z obsahu predloženého súdneho spisu a z prehľadu jednotlivých úkonov okresného súdu vyplývajú viaceré dlhšie obdobia medzi jednotlivými úkonmi súdu. Návrh na začatie konania bol doručený okresnému súdu 20. marca 2000 a prvým relevantným úkonom súdu týkajúcim sa prejednanie veci bola žiadosť o zapožičanie spisu sp. zn. N 132/97-Nz 327/97 od notárky [REDAKOVANÉ], žiadosť o zaslanie výpisu z pozemkovej knihy od Okresného úradu Piešťany, katastrálneho odboru a žiadosť navrhovateľovi o zaslanie ocenenia spornej parcely, ako aj o doplnenie označenia odporcov, všetko zo 7. februára 2001. V tomto prípade bol okresný súd nečinný približne 10 a pol mesiaca. Dňa 14. augusta 2001 bolo okresnému súdu doručené písomné podanie sťažovateľa na základe výzvy a urgencye súdu. Súd následne 12. novembra 2001, teda takmer po 3 mesiacoch nečinnosti, vyzval sťažovateľa ako navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a odporcov na vyjadrenie k návrhu. Dňa 24. októbra 2003 bolo okresnému súdu doručené vybavenie dožiadania z Českej republiky a následne až 28. októbra 2004 (po pridelení spisu inému sudcovi 13. februára 2004) bol nariadený termín pojednávania. Súd bol teda nečinný takmer

12 mesiacov. Okresný súd Trnava (na ktorý bola vec postúpená z dôvodu zrušenia Okresného súdu Piešťany) uznesením z 23. februára 2005 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania o dedičstve po poručiťovi (odporcovi v 10. rade) [REDACTED]. Okresnému súdu Trnava už 2. novembra 2005 bolo doručené oznámenie jedného z odporcov [REDACTED], že konanie o dedičstve týkajúce sa pána [REDACTED] bolo ukončené. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že osvedčenie o dedičstve po pánovi [REDACTED] nadobudlo účinky právoplatného uznesenia o dedičstve 21. decembra 2005. Od tohto dátumu (hoci na uvedenú skutočnosť bol Okresný súd Trnava upozorňovaný už skôr) do ďalšieho úkonu Okresného súdu Trnava (predloženie spisu odvolaciemu súdu 13. októbra 2006) bol Okresný súd Trnava nečinný necelých 10 mesiacov. Dňa 4. júna 2007 bol Okresnému súdu Trnava doručený návrh sťažovateľa na zmenu účastníkov konania a návrh na zmenu petitu. O uvedenom návrhu Okresný súd Piešťany (po jeho opätovnom zriadení a prechode príslušnej agendy z Okresného súdu Trnava) rozhodol uznesením z 3. októbra 2008. V tomto prípade trvala nečinnosť súdu 16 mesiacov. Je síce pravdou, že počas tohto obdobia došlo k prechodu príslušnej agendy z Okresného súdu Trnava na opätovne zriadený Okresný súd Piešťany, ale to nie je dôvodom na to, aby došlo k takej dlhej nečinnosti súdu. V období od 18. septembra 2009 do 20. novembra 2009 bol súdny spis podľa vyjadrenia okresného súdu z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu pridelený [REDACTED]. Vo veci nebol v tomto období vykonaný žiadny úkon a zákonný sudca nariadil termín pojednávania 26. január 2010. Súd bol teda nečinný vyše 4 mesiace. Dňa 23. septembra 2010 bol súdny spis pridelený zákonnej sudkyni [REDACTED] z dôvodu odchodu zákonného sudcu na stáž na Krajský súd v Trnave. Dňa 15. marca 2011 súd vyzýval spoločného zástupcu odporcov na oznámenie, či ho právni nástupcovia odporkyne v 15. rade nespĺnomocnili na zastupovanie v konaní. Ústavný súd v súvislosti s uvedenou výzvou konštatuje nesústredenosť v práci okresného súdu, keďže z obsahu súdneho spisu vyplýva, že spoločný zástupca odporcov [REDACTED] už v apríli 2010 predložil okresnému súdu splnomocnenia, ktorými ho právni nástupcovia odporkyne v 15. rade splnomocnili na zastupovanie v konaní. Pôvodný zákonný sudca po opätovnom pridelení spisu nariadil pojednávanie 25. augusta 2011. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd bol nečinný (okrem jedného neefektívneho úkonu) od 23. septembra 2010 do 25. augusta 2011, teda vyše

11 mesiacov. Dňa 11. októbra 2012 vydal okresný súd uznesenie, ktorým pripustil zmenu žalobného návrhu. Uvedené uznesenie doručil účastníkom, resp. ich zástupcom v októbri 2012, okrem p. [REDAKOVANÉ] (dediča po pôvodnej odporkyňi vo 4. rade), ktorému bolo nesústreďenosťou činnosti súdu uznesenie doručené až 8. júla 2013. Predmetná chyba v doručovaní bola odstránená až na pokyn sudcu z 23. mája 2013, keď zároveň nariadil termín pojednávania. V tomto prípade nečinnosť súdu trvala približne 7 mesiacov. Dňa 26. septembra 2013 bol zrušený termín nariadeného pojednávania, nový termín pojednávania bol nariadený až 4. marca 2014, teda súd bol nečinný vyše 5 mesiacov. Dňa 12. decembra 2014 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu potreby vyžiadania vyjadrenia od odporcov k zmenenému návrhu. Následne po doručení predmetných vyjadrení okresný súd 2. apríla 2015 nariadil termín pojednávania. Dňa 14. apríla 2015 a 18. mája 2015 došlo k zmene termínu pojednávania, ktoré sa napokon uskutočnilo 28. augusta 2015. Ústavný súd poukazuje na § 119 ods. 1 v príslušnom čase platného a účinného zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Z obsahu spisu vyplýva, že uznesenie o pripustení zmeny žalobného návrhu z 25. septembra 2014 spolu s návrhom na zmenu žaloby boli doručené účastníkom konania, resp. ich zástupcom, a toto nadobudlo právoplatnosť 6. októbra 2014. Okresný súd po odročení pojednávania 12. decembra 2014 opätovne doručoval väčšine odporcov (aj tým, ktorí sú spoločne zastúpení [REDAKOVANÉ]) uznesenie o pripustení zmeny žalobného návrhu z 25. septembra 2014 spolu s výzvou, aby sa k zmenenému návrhu písomne vyjadrili. V súvislosti s tým sa ústavný súd stotožňuje s argumentáciou sťažovateľa, že je postačujúce doručenie uznesenia o pripustení zmeny žalobného návrhu a návrhu na zmenu splnomocnenému zástupcovi účastníkov a nie je potrebné tieto listiny osobitne doručovať každému z odporcov, aj keď je zastúpený spoločným zástupcom. Takýto postup okresného súdu nemá oporu v ustanoveniach v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 28 ods. 2 OSP splnomocnenie udelené pre celé konanie nemožno obmedziť. Zástupca, ktorému bolo toto splnomocnenie udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník. Podľa § 29a ods. 1 tretej vety OSP spoločný zástupca má rovnaké procesné postavenie ako splnomocnenec. Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že pojednávanie 12. decembra 2014 nebolo odročené

z dôležitých dôvodov a činnosť okresného súdu sa vyznačovala až do konania nasledujúceho pojednávania 28. augusta 2015 neefektívnosťou, keďže nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty účastníkov. Takýto stav trval vyše 8 a pol mesiaca. Okresný súd bol nečinný tiež od doručenia odpovede sťažovateľa 5. októbra 2015 na základe výzvy súdu do 25. februára 2016, kedy bolo vydané uznesenie o prerušení konania, teda vyše 4 a pol mesiaca. Proti uzneseniu o prerušení konania bolo podané odvolanie, o ktorom zatiaľ nebolo rozhodnuté.

Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti súdu, prípadne neefektívnej činnosti súdu približne 7 rokov a 7 mesiacov.

Pokiaľ ide o obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o množstve vecí, ktoré má konajúci sudca v pojednávacej agende, a o nedostatočnom obsadení okresného súdu väčším počtom sudcov, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 86/2008 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €, čo odôvodnil nemajetkovou ujmu spočívajúcou v psychickej ujme, v pocitoch neistoty spôsobených mu dlhodobou neschopnosťou súdu súvisle pokračovať v konaní a riadne a včas rozhodnúť.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť a neefektívnu činnosť v trvaní približne 7 rokov a 7 mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie účastníkov, skutkovú zložitnosť veci, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 200 € pre sťažovateľa za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 363,79 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Sťažovateľom uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v požadovanej sume.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2016